

Plenum

Tisdag 16.12.2025 kl. 10.00—18.46

13. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om skötseln av de offentliga finanserna och lag om rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken samt till lagar som har samband med dem

Regeringens proposition RP 167/2025 rd

Utskottets betänkande FiUB 26/2025 rd

Andra behandlingen

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 13 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu antas eller förkastas.

Debatt. — Ledamot Hänninen.

Debatt

17.47 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvokas puhemies! Tänään käsittelyssä oleva hallituksen esitys talouden kehikosta, niin kutsutusta velkajarrulaista, on yksi tärkeimmistä päätöksistä suomalaisen julkisen talouden tulevaisuuden kannalta. Suomi ei voi enää jatkaa velkaantumista, jonka korkomenot syövät joka vuosi yhä suuremman osan hyvinvointiyhteiskunnan resurssista. Meidän on tulevaisuudessa päästävä tasapainoon, jossa keräämämme verot päätyvät meille itsellemme, meidän hoivaamme, koulutukseemme ja turvaamme eivätkä lainan myöntäjän taskuun. Velkajarru ei ole kahle vaan turvavyö. Se on mekanismi, joka suojaa maatamme kriiseiltä ja varmistaa, että pystymme hoitamaan perustehtävämme myös tulevinä vuosikymmeninä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tuo julkiseen talouteen kaksi uutta tavoitetasoa. Ensinnäkin jokaiselle vaalikaudelle asetetaan parlamentaarisesti valmisteltu rahoitusasematavoite, joka ohjaa taloudenpitoa realistisesti ja ennustettavasti. Toiseksi asetamme kahdeksan vuoden ylivaalikautisen tavoitteen, jonka mukaan velkasuhteen on keskimäärin pienennyttävä 0,75 prosenttiyksikköä vuosittain. Tämä pitkän aikavälin ohjaus on välttämätöntä tilanteessa, jossa velkaantuminen on jatkunut jo yli 15 vuotta ja korkomenot ovat nousemassa reilusti yli 3 miljardin euron vuositasolle.

Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt esityksen huolellisesti. Valiokunta tukee hallituksen linjaa ja on omilla tarkennuksillaan parantanut esityksen toimivuutta. Merkittävä uudistus on valiokunnan lisäämä säännös valtiovarainministeriön riippumattoman ennustetoiminnan turvaamisesta. Tämä vahvistaa talouspolitiikan läpinäkyvyyttä ja uskottavuutta. Lisäksi valiokunta on täsmentänyt rahoitusasematavoitteiden arviointia koskevaa sääntelyä, jotta kokonaiskuva talouden tilasta voidaan muodostaa luotettavasti.

Arvoisa puhemies! On historiallista, että suurimmat eduskuntapuolueet ovat nyt yhdessä sitoutuneet talouden tasapainottamiseen. Kiitos siitä. Tämä on esitys, jonka sisällöstä

Punkt i protokollet PR 130/2025 rd

meidän kaikkien tulisi olla ylpeitä. Tämä yhteinen linja parantaa Suomen asemaa, vahvistaa luottoluokitusta ja suojaa Suomea tilanteessa, jossa geopolitiittinen epävarmuus on pysyvä osa toimintaympäristöämme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

17.51 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Suomen julkinen talous velkaantuu liian nopealla tahdilla. Tämän vuoden valtion velkaantuminen kasvaa vielä suuremmaksi kuin mitä on aiemmin ennakoitu. Viimeistään nyt on selvää, että Orpon hallitus on epäonnistunut lupauksissaan julkisen velkaantumisen taittamisesta. Suomi ei ole akuutin velkakriisin partaalla, mutta jos velkasuhteen kasvu jatkuu pitkään nykyisellä tahdilla, on ongelmia edessä. Velkasuhteen kasvu olisi siis saatava taittumaan. Valtion velkaantumista mitataan velan suhteella bruttokansantuotteeseen, ja velkasuhde saadaan taitettua, jos talouskasvu on nopeampaa kuin velan ja korkomenojen kasvu. Eli velkasuhdetta voidaan taittaa talouskasvulla tai velkaantumisen vähentämisellä. Velkaantumista on kuitenkin vaikea käytännössä vähentää ilman kasvua.

Myös vasemmistoliitto on valmis julkisen talouden sopeutuksiin. Sopeutukset tulee ajoittaa ja mitoittaa niin, ettei niillä tapeta kasvua vaan päädytään kasvattamaan velkasuhdetta. Sopeutukset tulee kohdistaa sinne, missä rahaa on, eli hyvätuloisille. Me esimerkiksi karsisimme ympäristöhaitallisia yritystukia, lisäisimme suurituloisten verotusta ja laittaisimme pisteen erilaisille pääomaverokikkailuille. — Ja nyt, arvoisa puhemies, luen tämän yhden lauseen uudestaan, sillä taisin sanoa hieman väärin: Eli tarkoitin sanoa, että sopeutukset tulee ajoittaa ja mitoittaa niin, ettei niillä tapeta kasvua ja vain päädytä kasvattamaan velkasuhdetta. Eli velkasuhteen kasvattaminen ei varmastikaan ole yhdenkään eduskuntapuolueen tavoite.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto ei lähtenyt mukaan parlamentaariseen velkajarrusopimukseen, sillä pelkäämme sen muodostuvan kasvujarruksi ja hyvinvointivaltiota heikentäväksi mekanismiksi. Tässä sovun pohjalta sorvatussa laissa on kansallisena lisä sääntelynä EU-vaatimuksia tiukemmat velan alentamistahtivaatimukset 2030-luvulla ja siitä eteenpäin. EU-vaatimukset on joka tapauksessa tuotava kansalliseen lainsäädäntöön, ja me emme näe tarvetta EU-säännöksiä tiukemmille kansallisille vaatimuksille lain tasolla.

On huomattava, että jo EU-säännöt ovat varsin tiukat, mikäli niitä noudatetaan pilkulleen. On lisäksi hyvä huomata, että Orponkaan hallitus ei ole noudattanut voimassa olevia EU-vaatimuksia sellaisenaan, vaan se on neuvotellut niihin erilaisia joustoja. Mikäli velkajarrussa sovittu sääntely olisi ollut voimassa tällä vaalikaudella, olisi se edellyttänyt useita miljardeja enemmän sopeutuksia kuin mitä hallitus on toteuttanut. Orpon hallituksen jo toteuttamat sopeutukset ovat johtaneet kasvun heikkenemiseen. Vaikka on sopeutettu, velka-aste ei ole taittunut, vaan velka-asteen kasvu on jatkunut. Sopeutukset ovat osaltaan syventäneet ja pitkittäneet taantumaa leikatessaan kulutuskysyntää ja heikentäessään työllisyyttä, ja sitä kautta leikkaukset ovat huonontaneet velkasuhdetta.

Juuri tämä voi muodostua velkajarrun ongelmaksi. Tiukat sopeutukset taantumassa eivät taita velkaantumista, mutta ne vahingoittavat taloutta ja ne vahingoittavat yhteiskuntaa. Kasvu on paras tapa taittaa velkaantumista, ja kasvu on historiallisesti tarkastellen ollut onnistunein tapa velkasuhteen taittamiseen. Pelkona on, että mekaaninen velkajarru johtaa myötäsykliin talouspolitiikkaan eli kasvun tappaviin sopeutuksiin taantumassa.

Punkt i protokollet PR 130/2025 rd

Uhkana on loputon leikkausten kierre, jossa matalasuhdanteessa tehdyt leikkaukset leikkaavat kasvun ja johtavat velkasuhteen kasvuun ja jälleen uusiin leikkauksiin. Tällainen kierre johtaisi hyvinvointivaltion alasajoon ja estäisi vihreän siirtymän kannalta välttämättömät investoinnit.

Toivon tietenkin, että velkajarrun soveltamisessa käytetään sitten aikanaan järkeä ja tarpeenmukaista joustavuutta eikä haitalliseen leikkauskierteeseen päädytä. Toisaalta hyvässä suhdannetilanteessa kansalliset lisävaatimukset eivät kyllä juuri vaikuta suuntaan eivätkä toiseen. Vaikuttaakin nyt siltä, että kansallinen lisäsääntely, toisin sanottuna tämä velkajarru, voi muodostua joko haitalliseksi tai sitten se muodostuu tarpeettomaksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys tulisi valmistella uudestaan ilman kansallista lisäsääntelyä. Ehdotan, että lakiehdotukset hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.55 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tarve tämän lain käsittelylle tulee EU:n vaatimuksesta saada kansalliseen lainsäädäntöön yhteisiä julkisen talouden finanssipoliittisia sääntöjä. Sieltä tämä lähtee. Kuitenkin on heti sanottava, että EU:n vaatimukset julkisen velan suhteesta bruttokansantuotteeseen, 60 prosenttia, ja alijäämästä, kolme prosenttia, luovat raamit jäsenmaille. Nykyisestä Suomen julkisen talouden velkaantumisesta ja tämänhetkisestä alijäämästä johtuen vaatimukset johtavat ensi vaalikaudella 6,4 miljardin euron sopeuttamistarpeeseen viimeisten tietojen mukaan. Tällä viikolla torstaina tulevat uudet ennusteet, ja tämä luku tarkentuu todennäköisesti hieman ylöspäin, jos katsoo näitä talouden kasvulukuja, mitä tällä hetkellä mennään. Jos katsotaan näillä talouden kasvuluvuilla, mitä nyt on, sopeuttamistarve vaalikaudella 2031—2035 olisi 4,8 miljardia, ja yhteensä liikutaan siellä 11—12 miljardin sopeutustarpeessa kahdelle vaalikaudelle.

Nyt kun sitoudumme tähän velan hoitamiseen näiden EU-kriteerien kautta, niin tärkeätä on se, että tässä on parlamentaarinen yhteistyö hyvin taustalla. Suomessa tämä velkajarru on oma määrittelymme tästä 0,75:stä ja muusta, mutta joka tapauksessa nämä tämänhetkiset vaatimukset ensi vaalikaudelle ja seuraavalle ja varmasti sitä seuraavalle ovat EU:n sääntelyjen kautta tulevia, ja meidän omat sääntelymme eivät ole tulossa tässä vastaan lähivuosisikymmenenä. Tältä se näyttää tällä hetkellä.

Vaikka meillä ei olisi tällaista velkajarrulainsäädäntöä tai EU:n vaatimuksia, olisimme joutuneet saman suuruusluokan sopeutuksen eteen joka tapauksessa. Se on tosiasia. Meidän velka on kohta 90 prosenttia bkt:stä, ja se tarkoittaa, että sen yli ei pitäisi mennä, vaan meidän pitäisi saada se hallintaan ja sitten meidän pitäisi saada se laskemaan, jotta sitten seuraavissa kriiseissä meillä olisi varaa ottaa niitä kriisejä vastaan ja saisimme puskuria sitä varten rakennettua, kun velkasuhdetta saadaan alaspäin.

Arvoisa rouva puhemies! Tärkeätä tässä on, että tässä on laaja parlamentaarinen yhteistyö yli hallitus—oppositio-rajojen, ja tämä sitoutuminen on tässä erittäin tärkeä kokonaisuus. Kun tässä on koko julkisesta taloudesta kysymys, eli täällä on valtio, hyvinvointialueet ja kunnat, niin tällä poliittisella ohjauksella myöskin näitten osalta on erittäin iso merkitys. Sitoutuminen yli puoluerajojen näihin EU-sääntelyn tuomiin rajoitteisiin on sataprosenttista, ja sitten näissä kotimaisissa kriteereissä eivät ole ihan kaikki mukana, mutta kokonaisuutena työskentely menee parlamentaarisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Kun nämä raamit määrittelevät, niin joka tapauksessa kukin hallitus tekee sitten niitten talousraamien sisällä sitä omaa, arvoistaan lähtevää politiikkaa

Punkt i protokollet PR 130/2025 rd

ja asettaa itselleen sitten sen mukaisen rahoitusaseman, jota tässä yhteisesti tehdään, ja siten muita tavoitteita. Varmasti käy niin, että seuraavia vaaleja käydään näitten raamien puitteista, millä keinoilla niihin päästään, ja varmasti puolueilla on täysin erilaisia keinoja ratkaista. Siellä tulee esiin se, miten suhtaudutaan tulopuolen sopeutukseen, miten meno-puolen sopeutukseen, miten rakenteellisiin uudistuksiin ja näin, ja nämä kaikki ovat siellä pöydällä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on megaluokan juttu, että yli hallitus—oppositio-rajojen on pystytty parlamentaarisesti määrittelemään tämä parlamentaarinen yhteistyö ja se työskentely. Aika näyttää sitten, kuinka tässä onnistutaan. Kasvu määrittelee sen, kuinka kivuliaita päätöksiä joudumme jatkossa tekemään. Nämä luvut, mitä tuossa aiemmin mainitsin, on arvioitu noin puolentoista prosentin kasvulle. Jos kasvu on parempi, luvut ovat pienempiä, ja jos se on huonompi, luvut ovat isompia ja sopeutustarve on isompi. — Tässä, kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen poissa. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

18.01 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Minja Koskela tuossa edellä kuvasi kattavasti syitä, miksi me vasemmistossa emme ole halukkaita sitoutumaan hallituksen esitykseen velkajarrusta. Nähdäkseni meillä on täällä kyllä puoluerajat ylittävä konsensus siitä, että velkaantumista on hillittävä, mutta velkajarru uhkaa hoitaa velkaa hyvinvointivaltion rakenteiden kannalta kestävämmällä tavalla ja altistaa lisävelkaantumiselle.

Muun muassa näistä syistä kannatan Minja Koskelan tekemää hylkäysesitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

18.01 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Olen ollut puolitoista viikkoa puhekiellossa, ja se ehkä äänestä kuuluu. Pidän puheenvuoron kohtalaisen lyhyenä.

Halusin kuitenkin tulla toteamaan sen, että huoli julkisen talouden tilasta on yhteinen ja se on perusteltu, ja ajattelen, että on Suomen kannalta aika iso asia, että tällaisena aikana puolueet yli hallitus—oppositio-rajojen ovat kyenneet istumaan yhteiseen pöytään ja sopimaan edes jostain. Meillä voi olla edessä aika monenlaisia kriisejä ja poikkeuksellisia tilanteita, joihin meidän täytyy pystyä vastaamaan, ja se edellyttää taloudellista liikkumavaraa, joka meillä on tällä hetkellä todella niukka, toki myös riittävän joustavaa talouspoliittista sääntelyä. Olenkin tyytyväinen siihen, että hallituksen alun perin esittämän ylikireän, jäykän jarrun sijaan nyt tehdään pikemminkin tällainen talouden turvavyö, mikä tarkoittaa sitä, että jatkossakin Suomessa järjen käyttö on sallittua, jopa suotavaa. Tämä on ollut vihreiden keskeinen tavoite, kun tästä finanssipoliittisesta lainsäädännöstä on parlamentaarisesti neuvoteltu.

Meille ensisijainen tavoite olisi ollut viedä ne EU:sta tulevat velvoitteet sellaisenaan lakiin ilman kansallista lisäsääntelyä, mutta kun kävi selväksi, että tällainen ratkaisu ei ole suurten puolueiden vastustuksen takia mahdollinen, niin päätimme vaikuttaa loppuun asti sen puolesta, että saataisiin mahdollisimman tolkullinen laki ja malli Suomeen niillä muskeleilla, mitä 13 kansanedustajan puolueella on. Tämä malli ei siis ole meidän mielestämme täydellinen, mutta me olemme mukana tässä parlamentaarisessa sovussa, koska ajatel-

Punkt i protokollet PR 130/2025 rd

laan niin, että sen ansiosta tämä on olennaisesti parempi kuin mitä se olisi ilman meitä, ja myös koska tällä parlamentaarisella sovulla itsessään on Suomelle arvoa. Pidän kuitenkin tosi olennaisena sitä, että valiokunta mietinnössäänkin tunnistaa, että lakia voi olla tarpeen kehittää ja muuttaa. Jos esimerkiksi EU-säännöt muuttuvat tai laki osoittautuu muuten toimimattomaksi, niin on tietenkin aiheellista, että myöskin tätä kansallista sääntelyä päivitetään.

Tämä nyt käsitellyssä oleva lakihan ei itsessään siis estä järkevää talouspolitiikkaa. Jokaisella hallituksella on jatkossakin velvollisuus ja myös mahdollisuus tehdä fiksua, vastuullista ja pitkäjänteistä talouspolitiikkaa, joka huolehtii ympäristöstä ja ihmisten hyvinvoinnista. Kuten ollaan tällä hallituskaudella nähty, se ei ole lainkaan itsestään selvää, oli sitten velkajarrua taikka ei. Tämä laki ei sisällä suoraa sääntelyä vuotuisesta velkatasosta saati joistain tietyistä leikkauksista, vaan velkaantumista pyritään hallitsemaan ja hillitsemään asettamalla poliittisesti sitovia tavoitteita, joita sitten kukin hallitus parhaaksi katsomallaan tavalla toteuttaa. Mikäli hallitus päätyy poikkeamaan tästä yhdessä sovitusta, niin on vaihtoehtona myöskin sitten toteuttaa joko ne tarvittavat muutokset tai toimittaa riittävät selvitykset sen poikkeaman syistä. Eli mistään pakkopaidasta ei ole kyse. Se, hyödynnetäänkö tätä joustavuutta ja harkinnan mahdollisuutta, riippuu tietysti poliittisesta viisaudesta ja ehkä rohkeudestakin.

Asia, johon valiokuntakäsittelyssä erityisesti syvennyttiin, oli finanssipolitiikan valvonnan riippumattomuus, ja tätä tullaan jatkossa tarkkaan seuraamaan, ja myöskin tullaan tätä nyt tehtävää valvonnan järjestelyä arvioimaan, mitä pidän hyvin tärkeänä. Lisäksi valtiovarainvaliokunta kiinnitti huomiota valtiovarainministeriön merkittävään rooliin ennusteiden [Puhemies koputtaa] mutta myös sopeutustoimien vaikutusarvioiden laatimisessa, ja riskiin informaatiomonopolin syntymisestä, ja tähän liittyen tarvitaan myöskin jatkossa toimenpiteitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

18.05 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ehkä on vielä paikallaan tässä toisen käsittelyn kohdalla muistuttaa tämän meidän julkisen taloutemme osalta siitä perimmäisestä haasteesta, että vaikka meitä eivät sääntelisi mitkään säännöt EU:n tasolta tai meillä ei olisi minkäänäköistä kansallista sääntelyä, niin nykyisellä kehityksellä emme voisi kuitenkaan jatkaa. Se on se johtopäätös, joka tässä kannattaa kuitenkin ensimmäisenä pitää mielessä, että emmehän me julkisen talouden vahvistamiseen tai sen tasapainoon pyri siksi, että meillä on jotkut säännöt, vaan siksi, että se on järkevää, koska nykyisellä kehityksellä tulemme siihen tilanteeseen, että tämän yhteiskunnan kyky vastata edessä oleviin ja tuleviin kriiseihin vaarantuu totaalisesti, ja sitä kukaan ei varmaan toivo. Ja myös, jos tätä kehitystä ei saada käännettyä, ylipäätänsä meillä vuotuinen liikkumavara täällä budjettitalouden puolella tulee kutistumaan entisestään.

Arvoisa puhemies! Kun mietitään sitä perimmäistä syytä, miksi julkista taloutta on syytä vahvistaa, niin tullaan myös ihan sen raadollisen kysymyksen eteen, että tällainen pieni maa täällä Euroopan laidalla on huomattavasti enemmän haavoittuvainen myös niille liikkeille, mitä rahoitusmarkkinoilla tapahtuu. Mikäli Suomen julkisen talouden hoitaminen ei herätä luottamusta rahoittajien keskuudessa, niin se välittömästi näkyy meillä sitten niissä velanhoitokustannuksissa. Tämä on itse asiassa se asia, joka on hyvä jokaisen ymmärtää, että jos tämän vuoden tasolla puhumme jo siitä, että meidän velanhallinnan kus-

Punkt i protokollet PR 130/2025 rd

tannukset ovat siellä yli kolmessa miljardissa eurossa ja näköpiirissä on se, että seuraavan neljän vuoden aikana ne kasvavat noin 500 miljoonaa euroa vuodessa, tulee tähän kaksi miljardia vielä päälle, että maksamme vuosittain vuoden 29 tasossa uusimpien arvioiden mukaan yli viisi miljardia euroa pelkästään aikaisempien velkojen korkoja. Varmasti voisi kuvitella, että ihan jokainen tässä salissa mieluummin käyttäisi näitä rahoja johonkin muuhun. Se on tavallaan se perimmäinen syy, minkä takia myös tätä sääntelyä tarvitaan, oli se sitten yksityiskohdiltaan minkä tahansa laista.

Arvoisa puhemies! Ehkä tähän loppuun vielä on hyvä todeta, että se, mistä olen kyllä iloinen, on se, että kun tässä tosiasiallisesti kaksi seuraavaa vaalikautta meitä sääntelevät eniten ne finanssipoliittiset säännöt, jotka Euroopan unionin tasolla on sovittu, niin niistä tässä salissa näyttää olevan yksimielisyys, joten voisin kuvitella, että niistä tavoitteista liittyen esimerkiksi ensi vaalikauteen ja tuleviin pääsemme kyllä sitten aikanaan tämän puitteissa sopuun.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.